

KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN KAVRAMSAL İNCELEMESİ: YOZGAT ÖRNEĞİ

Hülya ÇAKIR*

ÖZ

Evrensel bir özellik taşıyan şiddet, her ne kadar ülkeden ülkeye, kültürden kültüre farklılık gösterse de tüm toplumlarda karşılaşılabilen bir olgudur. Bir toplumda hangi davranışların şiddet olarak kabul edildiği, o toplumun toplumsal yapı özellikleriyle de yakından ilgilidir. Cinsiyete dayalı şiddet, kadınlar ve erkekler arasındaki eşit olmayan güç ilişkilerinin sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Kadınlar, sadece kadın olduğundan dolayı, toplumsal yapının birçok alanında (eğitim, sağlık, siyaset, hukuk, ekonomi vb.) şiddete maruz kalmaktadırlar. Şiddetin en yaygın görülen biçimi erkeğin kadına ve çocuğa karşı uyguladığı aile içi şiddettir. Ülkemizde kadına yönelik şiddet üzerine yapılan araştırmalara bakıldığında, kadına yönelik şiddetin yaygınlığı ve şiddete uğrayan kadının nasıl yardım alması gerektiği konularındaki bilgi eksikliği görülmektedir. Bu araştırmanın amacı feminist kuram çerçevesinde kadına yönelik şiddet olgusunu kavramsal olarak açıklarken öncelikle şiddetin tanımlarını yapmak, şiddetin nedenleri, şiddetin türlerini, yöntemlerini, ulaştığı sosyal boyut ve Yozgat ili örneğindeki kadınların şiddet ile karşılaşmaları durumlarında kamu kurumlarına başvurma (kurum istatistik verileriyle) ve hizmetlerden yararlanma durumlarını ele alıp değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Hukuk, Sağlık, Sosyo-Kültürel Yapı, Sosyo-Ekonomik Yapı.

CONCEPTUAL INVESTIGATION OF VIOLENCE AGAINST WOMEN: THE EXAMPLE OF YOZGAT

ABSTRACT

Violence, which has a universal feature, is a phenomenon that can be encountered in all societies, although it differs from country to country, from culture to culture. Gender-based violence occurs as a result of unequal power relations between women and men. Since women are women only, they are exposed to violence in many areas of the social structure (education, health, politics, law, economy, etc.). The most common form of violence is domestic violence against men and women. Although there are many factors that affect the emergence, recurrence, type and weight of violence against women, the main source of violence is the gender inequality, asymmetric power relationship between men and women, resulting from the patriarchal social structure. When we look at the studies on violence against women in our country, it is seen that there is a lack of knowledge about the prevalence of violence against women, the desperation of women against violence and how the woman who is subjected to violence should get help. The purpose of this research is to explain the phenomenon of violence against women conceptually within the framework of feminist theory, firstly to make definitions of violence, to apply to public institutions in cases of reasons of violence, the types of violence, the social dimension it reaches, and the situations in which women in Yozgat province encounter violence (with institutional statistics data) and use of services. to consider and evaluate.

Keywords: Violence, Law, Health, Socio-Cultural Structure, Socio-Economic Structure.

Atf Bilgisi: ÇAKIR, H. (2020). “Kadına Yönelik Şiddetin Kavramsal İncelemesi: Yozgat Örneği”, İMGELEM, 4 (6): 41-62.

Citation Information: ÇAKIR, H. (2020). “Conceptual Investigation of Violence against Women: The Example of Yozgat”, İMGELEM, 4 (6): 41-62.

Başvuru / Received: 28 Nisan/April 2020.

Kabul / Accepted: 26 Mayıs/May 2020.

* Dr. Öğr. Üyesi, Yozgat Bozok Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, E-posta: hulya.cakir@yobu.edu.tr, ORCID No: 0000-0001-8115-4076.

GİRİŞ

Kadına yönelik şiddet sadece kadına fiziksel ve ruhsal anlamda zarar vermekle kalmayıp aynı zamanda sosyal açıdan kendilerini geliştirmelerini de engellemektedir. Kadına yönelik şiddetin ortaya çıkmasını, tekrarlanmasını, türü ve ağırlığını etkileyen birçok faktör bulunmakla birlikte, şiddetin temel kaynağı asıl olarak toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kadın ve erkek arasında, ataerkil toplum yapısından kaynaklanan asimetrik güç ilişkisidir. Bazıları şiddeti içgüdüsel, bazıları ise şiddetin niteliğini toplumsal olarak kabul ederler. Yaygın görüş ise şiddetin temelinde yer alan saldırganlık dürtüsünün bireyin toplumsallaşma süreci içinde öğrenilebilmesidir.

Şiddetin erkeğin baskın olduğu sosyal yapının sonucu olarak ortaya çıkması, toplumsal cinsiyet kimliklerinin erkeklerin şiddet uygulayabileceği söylemi ile şekillenmesi ve toplumsal cinsiyet kalıpyargılarının toplumsal hayatın her alanında devamlılığını sağlaması şiddetin ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır. Ataerkil sistem teorisine göre şiddet, bireysel ve ailevi nedenlerle değil de toplumsal yapıyla ilişkili olarak açıklanmaktadır. Geleneksel/ataerkil toplumsal yapılarda bu durum aynı zamanda mağdurun yardım talebi ve kurumlara başvuru sürecine de ket vurmaktadır. Yozgat'ın geleneksel/ataerkil toplumsal yapı özelliğinin şiddet türleri üzerindeki etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmacının burada ikamet ediyor olması da, yakından gözleme fırsatı bulması dolayısıyla çalışma bu il örneğinde oluşturulmuştur.

1. Şiddet

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) şiddeti, “fiziksel güç veya iktidarın kasıtlı bir tehdit veya gerçeklik biçiminde bir başkasına uygulanması sonucunda maruz kalan kişide yaralanma, ölüm ve psikolojik zarara yol açması ya da açma olasılığı bulunması” durumu olarak tanımlamaktadır. Sharrod, bir davranışın şiddet özelliği gösterip göstermediğine karar verirken, o davranışın kasıtlı olması, kötü niyetle yapılmış olması, karşıdaki bireye zarar vermesi, bireyin davranışının kötü niyetle yapılmış olduğunu düşünmesi gibi kriterler açısından değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir.(Akt. Gülbahar, 2011: 2).

Dünya Sağlık Örgütü tanımına göre şiddet, eylemin gerçekleştirildiği kişiler bakımından üç geniş kategoriye ayrılmıştır. Buna göre; kişinin kendisine yönelik şiddet, kişiler arası şiddet

ve kolektif şiddet olmak üzere üç tür şiddet vardır. En yaygın şiddet biçimlerinden olan ancak özel kişiler çerçevesinde gerçekleştiği için genellikle kapalı kapılar ardında kalan aile içi şiddet kişiler arası şiddet kategorisine girmektedir. Bu nedenle ‘aile içi şiddet’ eşler ve aile bireyleri arasında genellikle ev içinde yaşanan şiddet olarak tanımlanmaktadır (Page vd, 2008: 82).

Şiddet, toplumlarda özellikle kadın ve çocukları hedef almakta, onları mağdur duruma düşürmektedir. Söz konusu edilen şiddet, insanlık tarihinden günümüze kadar erkek ve kadın arasındaki eşit olmayan güç ilişkilerinden kaynaklanmaktadır. Toplumdaki “erkeklerin ekonomik, politik ve sosyal kaynaklara daha kolay ulaşır olması, onları kadınlara göre kuvvetli yapmakta ve kadınların da erkek şiddetine daha zor karşı koymasına neden olmaktadır” (Ayan, 2007).

Şiddet değişkenleri 3 ana başlık altında toplanacak olursa; biyolojik, psikolojik ve sosyal nedenlerin etkili olduğu söylenebilir. Biyolojik nedenler; erkeklik hormonlarının etkisi, şizofreni gibi bazı akıl hastalıkları ile anti-sosyal kişilik bozukluğu gibi bazı ruhsal bozukluklar sayılabilir. Psikolojik nedenler; şiddet uygulayan çoğu eş, aile birliğinin ilk dönemlerinde bunu uygulamaz. Ne zaman arada derin ruhsal bağlar kurulmaya başlar, işte o zaman şiddet eğilimleri kendini gösterir. Uygulanan şiddetin karşısında elde edecekleri kazancın daha fazla olduğunu düşünürlerse, şiddeti uygulamaya devam ederler. Yoksulluk, beklentilerin ve kazanılmış niteliklerin yoksunluğu gibi sosyoekonomik baskı unsurları da sosyal nedenler arasındadır (Bilge ve Orhan, 2006: 643-55). Dolayısıyla şiddet, biyolojik, psikolojik ve sosyo-kültürel bakış açılarıyla çok boyutlu bir biçimde incelenmelidir.

1.1. Kadına Yönelik Şiddet

Kadına yönelik şiddet, cinsiyete dayanan, kadını inciten, ona zarar veren, fiziksel, cinsel, ruhsal hasarla sonuçlanma olasılığı bulunan, toplum içerisinde ya da özel yaşamında ona baskı uygulanması ve özgürlüklerinin keyfi olarak kısıtlanmasına neden olan her türlü davranıştır (Gençer ve ark. 2007: 60). 2002’de DSÖ “Kadına Yönelik Şiddet”i bir sağlık sorunu olarak tanımlamıştır. Bununla da yetinmemiş “Kadına Yönelik Şiddet”in öncelikli bir sağlık sorunu olduğunu eldeki verilere dayanarak göstermiş ve bildirmiştir. Bu verilerle kadına yönelik şiddet sağlık alanında ilk kez yeni bir söylem, yeni bir boyut kazanmıştır. Sağlık çalışanlarının mezuniyet öncesi ve sonrası eğitim programlarında şiddete uğrayan

hastaya tanı koyma, tedavi planlama ve destek olmalarının öğretilmesinin önemi vurgulanmıştır. Ancak bu umut verici gelişme sağlığın diğer alanlarındaki gelişmeler kadar hekimler arasında ilgilenecek taraftar bulamamıştır (Koç ve Can, 2010:193). Umut verici gelişmenin devamlılık sağlayamaması üzerine kadına yönelik şiddet, cinsiyet ayrımcılığına dayalı bir insan hakları ihlali olarak kabul edilmekle birlikte ne yazık ki toplumsal hayatta kadınların aleyhine süreçler yaratarak devamlılığını sürdürmektedir.

Kadına yönelik şiddetin tek bir sebebi yoktur, birbirine bağlı birçok sebep kadına yönelik şiddete neden olmaktadır. Birbirine bağlı karmaşık kurumsallaşmış sosyal ve kültürel faktör kadınları şiddete karşı kırılgan tutmakta ve tüm bunlar kadınla erkek arasındaki tarihsel güç dengesizliğinin açık bir işareti olmaktadır. Nedenlerin başında kadın ve erkek arasındaki kadın aleyhine olan güç dengesizliğini yeniden ve artan bir şekilde üretimine katkıda bulunan faktörler; sosyo-ekonomik güçler, eşitsizliği pekiştirdiği aile kurumu, erkeklerin üstün olduğuna ilişkin inanışlar, kadınların ve çocukların bağımsız yasal ve sosyal statüleri olması gerekliliğini reddeden yasal ve kültürel kısıtlamalar, ekonomik kaynakların yokluğu olarak sıralanabilir (KYAİŞ Önlenmesi Projesi, t.y., 18).

Kadını baskı altında tutmayı ve kadın üzerinde üstünlük kurmayı amaçlayan toplumsal cinsiyet temelli şiddet, erkek egemen toplumsal yapının etkisiyle oluşmakta ve toplum tarafından görülebilmektedir. Kadınların eğitime, ücretli iş gücüne ve karar mekanizmalarına katılımı konusunda yaşadığı eşitsizlik, ekonomik ve toplumsal kaynaklara ulaşmalarını olumsuz yönde etkilemektedir. Kadınları şiddete karşı savunmasız hale getiren toplumsal koşullar, kadını güçsüz erkeği ise güçlü ve iktidar sahibi olarak konumlandırır. Erkeğin kadından üstün olarak görüldüğü toplumsal cinsiyet düzeninde şiddet, erkeğin kadın üzerindeki iktidarını sürdürmesini sağlayan şiddet, eşitsiz toplumsal cinsiyet ilişkilerinin devamı için kullanılabilir (Acar, 2013: 196).

2. Kadına Yönelik Şiddet Eylemlerinin Kuramsal Açidan Açıklanması

Kadına yönelik şiddetin nasıl inşa edildiği sorusuna yapısal, çok disiplinli ve sosyo-kültürel, kuramlar çerçevesinde cevaplar aranmıştır. Yapısal sistem sorunlarına odaklanan kuramlar, aile yapısına, aile bireyleri arasındaki etkileşime, ailenin işlevlerine, aile içi rol paylaşımına, odaklanması dolayısıyla daha çok aile içi şiddetin kuramsal çerçevesini oluşturmaktadır. Ekolojik kuram, psikanalitik kuram ve kültürel kuram, bireyin kendisini ve iletişim halinde

oldukları çevrelerin şiddetin ortaya çıkışı ile ilişkisini tespit etmeye yönelik bir bakış açısı sunmaktadırlar. Bu teorilere göre bireyler nasıl davranacaklarını hem deneyimleri hem de şiddete maruz kalmaları aracılığıyla öğrenirler ve şiddet kuşaklararası aktararak sürdürülmektedir (Gök, 2016: 467-468).

Araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturan sosyo-kültürel yapıya odaklanan toplumsal cinsiyet kuramları ise, ataerkil yapı veya erkekliğe ilişkin algılama biçimidir. Türkiye'deki hakim erkeklik klişesinin; sertlik, saldırganlık, şiddet, öfke ve uzlaşmazlık gibi tanımlayıcı unsurlardan oluştuğu belirtilmektedir. Bu unsurlar, ülkemizdeki erkeklik vurgusunun; tahakküm, baskı, kabalık, eşitsizlik ve çatışma gibi süreçleri barındırdığının da önemli kanıtları olmaktadır (Kızmaz, 2006: 257). Bu çerçevede özellikle feminist kurama göre; ataerkil düzene kadınlar bazen direnirler, çoğu zaman ise ya katlanır ya da aktif bir şekilde kendilerinin altta yer almalarına katkıda bulunmaktadırlar. Kadına yönelik şiddet erkeğin aile içinde gücünü ve iktidarını korumak istemesinin sonucu olarak ortaya çıkabilmektedir. Diğer bir ifade ile şiddet, erkeğin baskın olduğu sosyal yapının sonucu olarak ortaya çıkmakta ve toplumsal cinsiyet kimlikleri erkeklerin şiddet uygulayabileceği söylemi ile şekillenmektedir (Dekeseredy ve Schwartz, 2011: 12-13). Kadınların ezilmişliklerinin nedeni kadının aşkla, cinsellikle ve annelikle tanımlanmasından kaynaklanmaktadır (Donovan, 2013:267-321). Kültürel feministlere göre ise kadının ezilmişliğinin altında kadının emeğinin sömürüsü yatmaktadır. Bu nedenle ev işlerini ücretlendirmeyi önermektedirler (Donovan, 2013: 69-127). Böylece kadına yönelik uygulanan ekonomik şiddetin ortadan kaldırılacağı düşünülmektedir. Merkezi teorik argüman, ataerkil sistemin kadına yönelik bir aşağılamaya ve zulme yol açtığı ve kadınlara karşı yöneltilen tarihsel, sistematik şiddet şablonunu meydana getirdiği şeklindedir (Doğan, 2013: 56). Feministler kadına yönelik şiddetin önlenmesi için eşitlik içeren uygulamaların hayata geçirilmesini ve ataerkil düzenin ortadan kaldırılmasını gerekli görmüşlerdir.

3. Şiddet Türleri

Kadınlar sahip oldukları ya da olamadıkları psikolojik, sosyal ya da ekonomik koşullar nedeniyle aile içerisinde sıklıkla öfke ve saldırganlık içeren davranışlara maruz kalabilmektedir (Özmen, 2004). Kadına uygulanan şiddet yalnızca fiziki şiddetle sınırlı değildir, bunun yanı sıra psikolojik, ekonomik, cinsel şiddet gibi şiddet türleri de söz

konusudur. Dolayısıyla genellikle bu türler fiziksel şiddetle birlikte uygulanmaktadır (Üstünel vd., 2017: 11). Şiddet türlerine kısaca değinecek olursak;

3.1. Fiziksel Şiddet

Kadına, aile içinde ya da dışında uygulanan, “tokat atma, bir şey fırlatma, tartaklama, itme, saç çekme, bir cisimle ya da yumrukla vurma, dövme, tekmeleme, sürüklenme, boğazını sıkma, bir yerini yakma, bıçak ya da silah gibi aletlerle tehdit etme ve bunları kullanma, işkence yapma, evden kovma, kadın sünneti, çeyizle ilgili şiddet ve ölüm tehdidi, asit saldırıları” vb. fiziksel şiddettir (Akt. Gökkaya, 2014: 373).

Feminist kurama göre, kadına yönelik şiddet erkeğin aile içinde gücünü ve iktidarını korumak istemesinin sonucu olarak ortaya çıkabilmektedir. Ülkemizde de fiziksel şiddetin daha çok aile içi şiddette varlık göstermesi de bu durumun bir göstergesidir. Yapılan araştırmalar çoğu kadının literatürde fiziksel şiddet olarak değerlendirilen “tokat atma, bir şey fırlatma, tartaklama, itme” eylemlerini fiziksel şiddet olarak görmeyip, evlilikte yaşanabilir durumlar olarak değerlendirdiklerini göstermektedir.

3.2. Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet, kadına yönelik olarak gerçekleştirilen ve kadının iradesi dışında ilişki kurma, tecavüz, sözlü ve fiili olarak gerçekleştirilen taciz olaylarını kapsamaktadır. Kadına yönelik cinsel şiddet olgusu, özellikle kadın cinselliğinin tabu olduğu, namus, şeref gibi kavramların kadın cinselliği üzerinden tanımlandığı toplumlarda ortaya çıkması güç bir şiddet türü olarak varlığını sürdürmektedir (Akkaş ve Uyanık, 2016: 39).

Feminist kuram açısından ataerkil yapı, erkeklerin gerektiğinde cinsel gereksinimlerini zorla da olsa ele geçirme tarzlarının meşruluğuna ilişkin bir sosyalleşme sürecini deneyimlemelerini sağlamaktadır. Ataerkil yapının, kadınları birer meşru kurban, erkekleri de potansiyel saldırganlar olarak topluma hazırladığı sonucu çıkartılmaktadır (Scully, 1994).

3.3. Psikolojik Şiddet

Kişinin ruhsal bütünlüğüne yönelik beyin yıkama, yalan söyleme, tehdit yöntemleriyle uygulanan şiddettir. Bazı kaynaklarda “psikolojik şiddet” olarak da yer alabilen duygusal

şiddet; “başka bir insanı kontrol etmek için genellikle istemli olarak, aşağılayarak, utandırarak veya korkutarak yapılan sözel şiddettir” şeklinde tanımlanmaktadır (Akt. Dindaş, 2008: 10).

Psikolojik şiddet davranışları da doğrudan ve dolaylı olmak üzere iki biçimde ortaya çıkmaktadır. Doğrudan davranışlar, mağduru rezil etmeye ve küçük düşürmeye yönelik açık ve sözlü duygusal saldırılardır (Zapf ve Gross, 2001: 501). Feminist yaklaşımda şiddet, erkeğin baskın olduğu sosyal yapının sonucu olarak ortaya çıkmakta ve toplumsal cinsiyet kimlikleri erkeklerin şiddet uygulayabileceği söylemi ile şekillenmektedir.

3.4. Ekonomik Şiddet

Evin masraflarını karşılamamak, aile bireyelerine gerekli harçlığı vermemek, eşin(kadının) çalışmasına izin vermemek, kadının mal/mülkünü kontrol etmek, kadının nereye para harcadığını kontrol etmek, para yönetimi konusunda eleştirmek ve etiketlemek (Owen ve Owen, 2008: 17). Bağımlılık ilişkisi şiddeti arttırmaktadır. Erkeklerle ekonomik anlamda bağımlı olan kadınlar kendi yaşamları üzerinde karar verme yetkisine sahip olamamakta ve ekonomik şiddete daha fazla uğramaktadır (Bancroft ve Silverman, 2002). Türkiye’de kadınların kayıtlı ve ücretli istihdama katılım oranlarının düşük olması da bu şiddet türünün yaşanma sıklığını arttırmaktadır.

4. Şiddetin Hukuki Boyutu

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası “kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı”nın tanımlandığı 17. maddesi ile herkesin yaşam hakkını garanti altına almayı ve kimsenin “insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamayacağını” taahhüt etmektedir (Altınay ve Arat, 2007: 11). Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet bu anayasal hakkın ihlali anlamına gelmekte, bu ihlalin önlenmesi için devlete önemli sorumluluklar düşmektedir.

Türkiye’de şiddet uygulamanın bir suç olduğu kabul edilmiş ve gerekli yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerin başında Türk Medeni Kanunu, Türk Ceza Kanunu, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun gelmektedir. Ağır suç kapsamına giren şiddet (cinayet, yaralama, ırza tecavüz, silahlı saldırı, gasp) gibi olayların yanı sıra, daha hafif kabul edilen şiddet olayları da (trafik suçu, tehdit) Türkiye Cumhuriyeti Ceza Yasasının kapsamında cezalandırılır (Özerkmen ve Gölbaşı, 2010: 26).

Ceza hukuku anlamında şiddet bir suçtur. Psikolojik şiddet de bunun türevi olarak bir suçtur. Ancak TCK içinde psikolojik şiddete ilişkin doğrudan bir tanım bulunmadığı gibi buna ilişkin somut bir düzenleme de bulunmamaktadır. Amerikan Ceza Hukuku'nda kabul görmüş örselenmiş kadın sendromu adında bir kusurluluğu kaldıran hal de yer almaktadır. Buna göre "örselenmiş kadın sendromu, kocasından veya duygusal ilişki yaşadığı partnerinden devamlı fiziksel, duygusal ve cinsel şiddet gören kadınların psikolojik durumlarını niteleyen bir kavram olup, kadının girdiği bu ruh hali etkisiyle partnerini öldürmesi ve bundan dolayı da hüküm kısmında cezalandırılmasına yer bulmayan bir karar verilmesini sağlamaktadır. Ülkemizde de kimi kararlar yönünden uygulanabilen bu durum psikolojik şiddet mağdurları lehine olumlu bir gelişmedir (Akt. Kan, 2018: 106).

Türk hukuk sisteminde şiddet uygulayan kişilere cezai müeyyideler uygulanmaktadır. Ancak ne yazık ki toplumsal cinsiyet ayrımcılığı, ailenin mahrem alan olarak kabul edilmesi, toplum ve mahalle baskısı, özellikle kadınların eşlerine bağımlı olması vb. sosyolojik gerçeklikler dolayısıyla çoğu şiddet mağduru yasal süreçleri başlatamamaktadır. İç hukukta özellikle kadın çalışan akademisyen ve STK, derneklerin tepkisini çeken ve tartışılan iyi hal ve tahrik indirimleri de çoğu kişi açısından cezai müeyyidelerin caydırıcılığını ortadan kaldırmakta ve olumsuz eylemleri gerçekleştirmesine neden olmaktadır.

Türkiye'nin de imzaladığı şiddet konusunda uluslararası temel bildirge sayılan "Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi" nde tanımlanan şiddet kavramı, "Birleşmiş Milletler Kadına Yönelik Şiddetin Yok Edilmesi Bildirisi'nde çok daha geniş bir tanıma kavuşmuştur. Bu bildiriye göre şiddet; cinsiyete dayalı ve kadınlarda fiziksel, cinsel, psikolojik herhangi bir zarar ve üzüntü sonucunu doğurmaya yönelik özel yaşamda veya kamu yaşamında gerçekleşebilen her türlü davranış, tehdit, baskı ve özgürlüğün keyfi biçimde engellenmesidir. Bu tanıma göre kadına yönelik şiddet hayatın iki farklı alanında yer alır: kamusal alan ve özel alan. Kamusal alanda şiddet, okulda, işte, sokakta ve yaşamın her noktasında ve savaşta yaşananları içerir. Özel alanda şiddet, aile içinde fiziksel, psikolojik, duygusal, ekonomik, cinsel ve sözel şiddet olarak kendini gösterir (Aziz, 1993).

Türkiye'nin de imzaladığı "Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW)" şiddet tanımı yaparak uluslararası düzlemde şiddet konusunu gündeme getirip, özellikle bu sözleşmeyi imzalayan ülkelerin bu konuda cezai yaptırımlar uygulaması

gerektiğini vurgulaması açısından önemli uluslararası yazılı belgedir. Bu şekilde şiddetin tanımı yapılarak betimlenmesi, alan ve kapsamının belirlenmesi ülkeler açısından suç kapsamında değerlendirilmesinde yardımcı olması beklenirken ne yazık ki birçok ülke imzalamış olmasına rağmen uygulamada beklentiyi karşılayamamaktadır.

5. Şiddetin Sağlık Boyutu

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından sağlık, sadece hastalık ve sakatlığın olmayışı değil, fiziksel, tıbbi ve sosyal yönden tam iyilik hali olarak tanımlanır. Kadına karşı şiddeti, kadınların çocuklarının sağlığına kadar, kadınların cinsel ve üreme sağlığını harap edici bir etkiye sahiptir ve cinsiyet eşitsizliğine dayanır. Kadına karşı şiddet, kadınların insani haklarının bir ihlali olduğu kadar, ciddi bir sağlık ve gelişim sorunudur (Akt. Yanık vd., 2014:105).

Tıbbi literatürde “Hırpalanmış Eş Sendromu” olarak tarif edilen durum, kocası tarafından kasti ve yinelenen bir şekilde minimal şiddetten, ciddi fiziksel şiddete kadar uzanan saldırıya maruz kalan kadınları tanımlayan bir durumdur. Bu şiddet sendromu sözlü şiddet, şiddet tehdidi, herhangi bir eşyayı kadına atmak, tokatlamak, yumruk atmak, tekmelemek, vurmak, herhangi bir kesici veya patlayıcı silahla tehdit etmek veya o aleti kullanmak, cinsel tacizde bulunmak ve ya tecavüz etmeye kadar uzanabilmektedir (İşleğen, 2002).

Şiddetin yaratmış olduğu deformasyon türüne göre değişiklik gösterse de biyo-psiko-sosyal bir varlık olan insana yöneltilmesi durumunda sağlık açısından da değerlendirilmesini gerektirmektedir. Bireyler kendileri süreçle mücadele etmekte, sağlık kuruluşlarına şiddet türlerinin en ileri boyutuna ulaştığı durumlarda başvurmaktadır. Şiddet konusunda sağlık ve hukuk etkileşim halindedir, raporlandırılması hukuki süreçte önem taşımaktadır.

6. Şiddetin Psiko-Sosyal Boyutu

Kadına yönelik şiddetin kültürel dayanakları ise, var olan cinsiyetçi düzenin doğal olarak algılanması, kadının nesnelleştirilmesi, şiddete boyun eğmenin, fiziksel güç ve zor kullanımının hoşgörüsü ile karşılanması olarak sıralanabilir. Erkeğin karısını dövmesi birçok ülkede doğal sayılmakta, şarkılarda, atasözlerinde ve evlilik törenlerinde övgü ile dile getirilerek haklı olarak gösterilmektedir (Dindaş, 2008: 5).

Şiddetin toplum içinde, toplum tarafından nasıl sunulduğu, nasıl kabul gördüğü de önemlidir. Çünkü kabul gören şiddet de meşrudur. Hatta şiddet genellikle bir yaşam biçimi olarak benimseniyorsa sorun olarak görülmez ve sorun çözmenin bir aracı olarak onay görür (Ergil, 2001: 40). Ev içindeki ataerkil şiddet, daha güçlü olan bireyin, diğerlerini zorlayıcı gücün çeşitli biçimleriyle kontrol etmesinin kabul edilebilir bir şey olduğuna duyulan inanca dayanır ki bu inanç da bireylerin daha çok küçük yaşta ebeveynleri arasındaki şiddete şahitlik etmesi büyük rol oynamaktadır (Hooks, 2000: 63).

Bazı sosyal öğrenme kuramlarına ve sosyalleşme sürecinin ilk aşamalarına göre çocuklar bazı durumlarda nasıl davranacaklarını çevresindekileri gözlemleyerek ve onları taklit ederek belirlerler (Backman-Secord, 1974:473). Türkiye Cumhuriyeti anayasasına göre ülke sınırları içinde yaşayan herkesin, sağlıklı bir çevrede yaşayabilmesi bir devlet görevidir. Biyolojik ve fiziksel çevrenin yanında sosyal çevrenin de sağlıklı olması bireyin en temel anayasal hakkıdır. Sağlıklı bir sosyal çevrenin oluşması ve sürdürülmesinin önündeki en büyük engellerden biri bireysel ve toplumsal şiddettir (Subaşı ve Akın, 2003: 1).

7. Şiddete Maruz Kalan Kadınların Genel Özellikleri, İstatistiklerle Şiddet ve Yozgat Örneği

Şiddet gören kadın duygusal açıdan katı bir aile ortamında pasif olmaya yöneltmiştir, sosyal açıdan yalnızdır, şiddetin bütün ailelerde olduğuna inanmaktadır, saldırganın davranışlarından kendini sorumlu tutmaktadır, onun bir gün değişeceğine dair inancını hiç kaybetmez, bu nedenle itaatkardır, özbenlik saygısı az ve bağımlı kişilik özelliği olan bu kadınlar, oldukça ciddi fizyolojik ve psikolojik sorunları olmasına karşılık, yaşadıkları şiddeti inkar etme eğilimindedir, aile içi ve çevresindeki rolü gelenekselcidir (Wodarski, 1987).

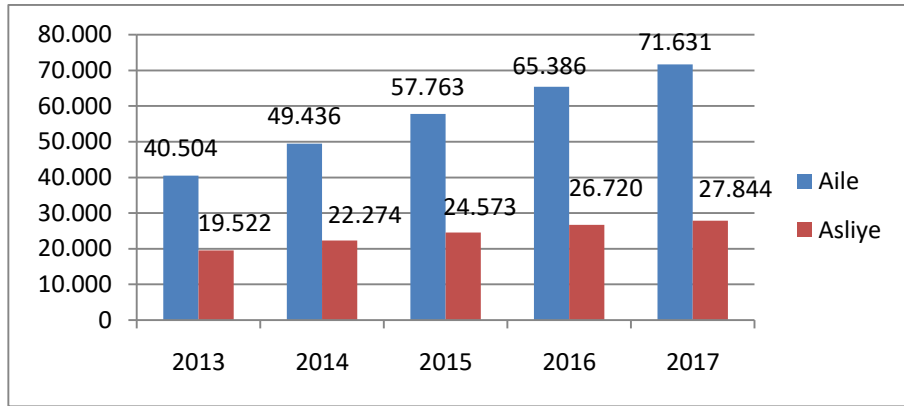
Sosyal bilimler literatüründe şiddetin neden ve sonuçları farklı açılardan ele alınıp değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla gerçekleştirilen çalışmalardan bazıları da şiddet mağduru kadınların profil analizini yapmaya çalışmıştır. Profil analizinin yapılmasının en önemli amacı kadınların kalkındırılmasında öncelik alanları belirlenebilmesi içindir. Bu amaçla yola çıkılarak edinilen veriler de şiddet mağduru kadınların genel özelliklerinin belirlenmesini de sağlamıştır.

2007 yılında Altınay ve Aratin tarafından, Türkiye'de aile içi şiddet kapsamında 56 ilde 1800 kadın ile araştırma yapılmıştır. Bu araştırma sonucuna göre; her üç kadından birinin kocası tarafından dayaa maruz kaldığı, yükseköğrenim görmüş altı erkekten birinin eşine dayak attığı ve tüm bunlara rağmen şiddet altında yaşayan kadınların yarısının bu durumdan kimseye bahsetmedikleri ortaya çıkmıştır. Yine bu araştırma sonucuna göre; eğitim ve öğrenim düzeyi arttıkça şiddete maruz kalan kadınların sayısının azaldığı görülmektedir; okuma-yazma bilmeyen kadınların ise en az bir kez fiziksel şiddete uğradıklarını söyleyenlerin oranının %43, yükseköğrenim görmüş kadınlar arasında ise bu oranın %12 olduğu belirlenmiştir (Url 1).

Bu verilere ulaşılan pek çok çalışma bulunmaktadır, çalışmaların ortak yanı mağdur kişilerin durumu utanç kaynağı olarak görerek kimseye bahsetmek istememesi, herhangi bir kurum/kuruluşa başvurmadığını ancak bu durumun karşıdaki kişiyi daha da cesaretlendirerek daha büyük olumsuzluklar yaşanan boyutlara ulaştırdığını göstermektedir. Profil analizinde de çalışmalarda da ortaya çıkan önemli bir diğer nokta ise eğitim durumudur. Şiddet uygulayan ve mağdur açısından baktığımızda eğitim düzeyinin yüksek olması azaltıcı etki yapsa da ortadan kaldırmamaktadır.

Türkiye Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması 2009 sonuçlarına göre, ülkemizde kadınların %39'u fiziksel, %15'i cinsel ve %44'ü duygusal şiddete maruz kalmaktadır (Akt. Başar ve Demirci, 2015: 41). Türkiye'de 2014 yılı kadına yönelik şiddet araştırması ulusal sonuçlarına göre; kadınlara eşi veya birlikte olduğu erkekler tarafından uygulanan fiziksel ve/veya cinsel şiddet eğitime göre değerlendirildiğinde; hiç eğitim görmemiş veya ilkokulu bitirmemiş kadınların %14'ünün, ilkokul mezunu kadınların %43,3'ünün, ilkokul mezunu kadınların %41,8'inin, ortaokul mezunu kadınların %36,7'sinin, lise mezunu kadınların %26,8'inin, lisans ve lisansüstü mezunu kadınların ise %21 oranında hem fiziksel hem cinsel şiddete veya ikisinden birine maruz kaldığı görülmektedir. Bu oranlara bakılarak yine öğrenim düzeyi arttıkça oranların düştüğü görülmektedir (Url 1).

Tablo 1. Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, T.C. Adalet Bakanlığı (Türkiye Geneli, 2013-2017).

6284 Sayılı Kanun kapsamında Asliye ve Aile Mahkemelerinde onaylanan kolluk kuvvetleri kararları Türkiye geneli (2013-2017) istatistiğine bakıldığında; Adalet Bakanlığı verilerine göre, kolluk kuvvetlerinin aldığı, mahkemeler tarafından onaylanan karar sayısı 2013'te 60 bin civarındayken 2017'de 100 bine yaklaşmıştır.

7.1. Yozgat'ın Sosyo-Ekonomik ve Sosyo-Kültürel Yapısı

7.1.1. Nüfus

1960-2008 yılları arasında Yozgat ilinin yıllık nüfus artış hızı ortalama % 0.42 iken, hızla düşerek 2013- 2014 yıllarında yıllık nüfus artış hızı binde -26.6 ile Türkiye yıllık nüfus artış hızının (binde 13.3) altında kalmaktadır. İlin nüfus artış hızının düşüşünde dışarıya verdiği göçün önemli ölçüde etkin olduğu düşünülmektedir (Çatalbaş, 2016: 2).

Yozgat nüfusunun önemli özelliklerinden birisi, genellikle kadın nüfus fazlalığı oluşudur. Gerçekten de 1990'da 95.1 olan cinsiyet yapısı, dışarıya verilen göçlerin de en önemli belgesidir. 15 yaş altı gruplarda erkek nüfus oranı daha yüksekken ilerleyen (yukarı) yaş gruplarının hemen hepsinde kadın nüfus fazlası dikkati çekmektedir. Özellikle yetişkinlerde belirginleşerek, cinsiyet oranı %89'a kadar düşer (Bulut, 2000: 20). Geçmiş yıllarda nüfus yoğunluğu yüksek değilken, 2011 yılından itibaren geçici koruma kapsamındaki Suriyelilerin illere göre dağılımı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü sayfasındaki tablosu esas alınarak değerlendirme yapıldığında ildeki toplam Suriyeli sayısının 4.473 olduğu görülmektedir. Yozgat ilinin 2018 yılı içerisinde aldığı göçün, verdiği göçten daha fazla olduğu

görülmektedir. Son 10 yıl içerisinde alınan göçün verilen göçten tek fazla olduğu yıl bu yıl olan 2018 yılıdır. 2019 yılı nüfus verilerine göre %49.89'u erkek, %50.11'i kadındır.

Tablo 2. Yıllara Göre Yozgat Nüfusu (TÜİK, 2019).

Yıl	Yozgat Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu
2019	421.200	210.127	211.073
2018	424.981	211.936	213.045
2017	418.650	208.841	209.809
2016	421.041	210.600	210.441
2015	419.440	209.376	210.064
2014	432.560	216.152	216.408
2013	444.211	221.989	222.222
2012	453.211	226.740	226.471
2011	465.696	233.267	232.429
2010	476.096	237.792	238.304
2009	487.365	244.172	243.193
2008	484.206	242.018	242.188
2007	492.127	244.674	247.453

Tablo2. incelendiğinde Yozgat'ta yaşayan kadın ve erkek sayısının dışarıdan Suriyeli göçmen nüfusun da gelmiş olmasına rağmen oranında azalma olduğu görülmektedir. Bu durumun en önemli sebebi de kalkınmışlık göstergeleri olarak Türkiye ortalamalarının altında bir performans gösteren gelişmekte olan bir il olması dolayısıyla iç ve dış göç yaşanmasıdır (Kara, 2019: 4-7). Yozgat en çok göç veren 20 il arasında yer almaktadır.

7.1.2. Sosyo-ekonomik Yapı

Yozgat'ın ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Yozgat kentinde yaşayan halkın %77'si tarım, % 18'i ticaret ve hizmet, % 5'i sanayi sektörlerinde çalışmaktadır (ORAN, 2011a). 2013 yılı verilerine göre, nüfusun %40,5'i kırsal nüfus ve istihdamın %48,7'si tarım sektöründe gerçekleşmiştir. Yozgat, tarım ekonomisinden, sanayi ve hizmet ekonomisine

geçerek, sosyo-ekonomik gelişimini hızlandırma çabası içindedir. Bu çabalar doğrultusunda jeotermal kaynakların turizme kazandırılması yönünde girişimlerde bulunmaktadır.

Dördüncü derecede gelişmiş iller listesinde yer alan Yozgat'ın nüfus artış hızı ve yoğunluğu, ülke ortalamasının oldukça altındadır. İstihdamın büyük bir kısmı tarım ağırlıklı olmakla beraber, kırsal nüfus başına düşen tarımsal üretim, ülke ortalamasının altında bulunmaktadır (Çatalbaş, 2016: 2). Sosyo-ekonomik gelişmişlikte il 1996 yılı verilerine göre 58. sırada yer alırken 2003 yılında 64. sıraya, 2011 yılına gelindiğinde ise 65. sıraya gerilemiştir (Kaştan, 2016: 432). Yozgat'ın önemli bir yatırım altyapısı ve dolayısıyla istihdam sorunu bulunmaktadır. Şehirdeki özel teşebbüslerin sermaye eksikliği sebebiyle yatırım imkânlarının kısıtlı olması işsizlik sorununu ortaya çıkartmaktadır (ORAN, 2015: 27).

İŞKUR istatistiklerine göre; 2011 yılındaki işe yerleştirme sayısı bin 741 olan Yozgat ilinde işe yerleştirilenlerin 1345'i erkek, geri kalan 396 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. 2012 yılında yapılan iş başvuru sayısı incelendiğinde, kadınların işgücüne katılım oranı %30,3, erkeklerin işgücüne katılım oranının ise %72,7 olduğu görülmektedir. İlin dikkat çekici diğer yanı ise tarımda ücretsiz aile işçisi olarak çalışan kadınların oranı %56,1'dir (İŞKUR, 2013). İşe yerleştirilen kadın sayısı yıllar içerisinde dalgalı bir seyir izlemektedir. 2018 yılında ise belirgin bir artış yaşanarak 4 bin 828 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. 2018 yılında bir önceki yıla göre, yüzde 129,2'lik bir artış olduğu görülmektedir. 2018 yılında işe yerleşenlerin yaklaşık yüzde 20,8'i kadınlardan oluşmuştur. Yozgat ilinde kayıtlı 32950 kişilik işgücünün %45,39'u (14957 kişi) kadınlardan, %54,61'i (17993 kişi) ise erkeklerden oluşmaktadır. Kuruma kayıtlı işe yerleştirmelerin %79,22'sinin (3825 kişi) erkeklerden, %20,78'inin de (1003 kişi) kadınlardan oluştuğu görülmektedir (Yozgat İŞKUR, 2019).

Yozgat ilinin mevcut sosyo-ekonomik durumu nüfusun yaşam fırsatlarına erişimini kısıtlamaktadır. Bireylerin yaşamlarını devam ettirebilmeleri için maddi ihtiyaçlarının gideriliyor olması gerekliliği sosyo-ekonomik koşulların önemini de ortaya koymaktadır. Özellikle eğitim yoluyla kazanılan statünün geçerli olduğu sınıf tabakalaşmasında bu imkana erişememiş bireylerin zorluk yaşamasına neden olmaktadır. İstihdam sadece çalışıyor olmanın dışında; kişilerin hayatlarında kendi ihtiyaçlarını kendinin karşılaması, karar mekanizmalarında aktif özne olmak vb. olanaklar da yaratmaktadır. Tabi ki olmaması durumu da tam aksi sonuçları ortaya çıkarmaktadır. Yozgat İŞKUR verilerinden cinsiyet açısından

işgücüne katılım oranına bakıldığında kadınların işgücüne katılım oranının erkeklere oranla çok geride kaldığı görülmektedir. Tarımda ücretsiz aile işçisi olarak çalışan kadınların oranının yüksek olması da kadınların ücretsiz ev içi emekte kullanıldıklarını, kazanç elde edemediklerini, kayıtdışı ve ücretsiz çalışmalarının da görünmez olması durumunun da emeklerinin sömürülmesine neden olduğunu göstermektedir.

Kayıtdışı, ev içi emek sömürüsüne maruz kalan kadınlar kazanç elde edememekte ve kamusal alanda varlık kazanamamaktadır. Bu durumda istihdamda yer almayan kadının kamusal alanda görünmezliğine yol açmaktadır. Kazancın olmaması durumu maddi gücü elinde bulundurana bağımlı kılmakta ve kendi hayatına dair karar almasını dahi engellemektedir. Bağımlılığı artan kadınlarda da dış dünyaya karşı güçsüzlük ve güvensizlik ne yazık ki çoğu olumsuzluğa boyun eğme ve katlanmaya dönüşmektedir.

7.1.3. Sosyo-kültürel Yapı

Sosyo-ekonomik sorunlar başta nüfus olmak üzere toplumsal hayatı olumsuz etkilemektedir. İlin kırsal ve kentinde sosyal altyapı imkanlarının kısıtlı olması göçün önemli bir sebebidir. Özellikle kırsalda eğitim, sağlık gibi ihtiyaçlara ulaşmada yaşanan sorunlar, kimi zaman temel ihtiyaçlara ulaşmada yaşanan güçlükler, refah artışı ve modern iletişim yollarının kullanılması sonucu daha geniş imkânlarla ulaşma isteği ve bir takım sosyal dengelerin bozulması, tarım ve hayvancılığın sosyal statü sorunu olarak algılanmaya başlaması göçü hızlandırmaktadır (ORAN, 2015: 27).

Yozgat nüfusunun gelişmişlik endeksleri arasında yer alan eğitim endeksine bakıldığında da; okuryazarlık oranı, hem bölge hem de Türkiye okuryazarlık oranından düşük olduğu görülmektedir. Yozgat ili ilköğretimde olduğu gibi ortaöğretimde de Türkiye ortalamasının altında değerler almaktadır. TR72 bölgesinde genel olarak kız öğrencilerde okullaşma oranı daha yüksek gözükmemektedir, bu şekilde ortaöğretim eğitiminde cinsiyet eşitsizliğinin olmadığı söylenebilir (ORAN, 2015: 36). Yozgat ilinde çalışma çağı nüfusuna ilişkin eğitim istatistiklerine bakıldığında, en çarpıcı nokta bu grupta yer alan nüfusun büyük bölümünün (% 70.8) lise altı eğitimlilerden oluşmasıdır. 2012 yılı TÜİK verilerine göre Yozgat' ta ortaöğretime kayıtlı öğrencilerden %53,1'i erkek iken, %46,9'u kadınlardan oluşmaktadır. Ortaöğretim öğrencilerinden %97,0'si şehirlerdeki okullara kayıtlı iken, %3,0' ü köy okullarına kayıtlıdır (İŞKUR, 2013). 2009-2013 yılları öğrenim durumu ortalama verilerine

göre 18 yaş üstü nüfus için yükseköğrenim veya üzeri mezunların nüfusa oranı Türkiye’de %8,84’dır. Yozgat, bu oranda %5,06 ortalama ile Türkiye ortalamasının bir hayli altında kalmaktadır (ORAN, 2015: 42).

Yozgat nüfusunun ilk, orta ve yüksek öğrenim düzeyinde eğitim seviyesi Türkiye ortalamasının altında kalmaktadır. Özellikle kadınların ilk ve ortaöğretim düzeyinde cinsiyet ayrımcılığına maruz kalmadığı istatistiklerde görülmektedir. Ancak mesleki formasyon kazanacağı eğitime sahip olmaması kadınların meslek edinme süreçlerini de olumsuz etkilemektedir. Bu durum da istihdamda ve dolayısıyla kamusal hayatta varolmalarını engellemektedir. Kadınların eğitilmesiyle yeni kuşaklar ve toplum eğitimi ve kalkınması sağlanacağı gerçekliğinden hareket edilmesi gerekliliği Yozgat için de söz konusudur. Sosyo-kültürel ve ekonomik kalkınmanın iç içe geçen yapılardan oluşuyor olması her ikisi boyutunda sorunlar yaşanmasına neden olmaktadır.

7.1.4. Yozgat’ta Şiddet Mağduru Kadınların Başvurdukları Kurumlar ve İstatistiksel Oranlar

2019 yılına kadar şiddet mağduru kişilerin başvuru merci ve dolayısıyla sayısal istatistiki veri arşivi oluşturulması polis karakolları aracılığıyla yapılmıştır. Ancak süreç 2020 yılından itibaren İl Emniyet Müdürlüğü tarafından yürütülmeye başlanmıştır. Emniyet Müdürlüğü’nün istatistiklerine göre Yozgat’ta 2019 yılında 253 kadın başvuruda bulunmuş, Ocak-Mart 2020 periyodunda başvuran kadın sayısı ise 70’tir.

İl Emniyet Müdürlüğü’ne yapılan başvuruların sayısının il genel nüfusuna oranı yapıldığında kamu kurumuna yansıyan vaka sayısının az olduğu görülmektedir. Bu durumda Yozgat’ın toplumsal yapısıyla doğrudan bağlantılıdır. Eşler arasında yaşanan konu ve durumların aile mahremiyeti açısından değerlendirilmesi söz konusudur. Toplumsal cinsiyet belirlenimciliğinden hareketle birçok alanda erkekler ve toplum geneli ile bir asimetri yaşamaktadır. Kadın bu orantısızlığa, en başta cinsiyetinin gerektirdiği bağlamda eğitilmesi, sosyalizasyonu ve yaşamasından ötürü maruz kalmaktadır. Geleneksel ataerkil aile içine doğup onunla büyüyen kadın yine aynı ataerkil kaideleri sürdürme eğilimindedir (Bingöl, 2014: 112). Geleneksel kalıpyargılar ve sosyal çevre denetiminin yüksekliği kadınların hareket alanlarını sınırlamaktadır.

SONUÇ

Geleneksel ataerkil toplumlarda cinsiyetler arasındaki güç ilişkilerinin eşit bir şekilde dağıtılmamasından kaynaklanan yapı geleneksel kadınlık rol beklentileriyle kadının sömürü ve şiddeti rasyonelleştirmesi ve içselleştirmesini de desteklemektedir. Bilinçaltına yerleşen ve uygun ortamlarda ortaya çıkan bu sosyal mekanizma kadını alt statüye indirgeyen eşit olmayan niteliği sayesinde kadının erkek tarafından ezilmesine ve ayrımcılığa uğramasına yol açmaktadır. Kalıplaşarak oluşan toplumsal cinsiyet rol örüntüleri sadece bireysel kimliği ve kişiliği değil, aynı zamanda sembolik düzeyde de olsa erkekliğin ve kadınlığın kültürel ideallerini ve stereotiplerini, yapısal düzeyde ise toplumsal kurum ve örgütlerdeki cinsel ayrıma dayalı eşitsiz işbölümünü içine alacak kadar geniş bir alana sahiptir (Pakdemirli, 2015:131-132).

Kadına yönelik şiddetin kavramsal incelemesinin Yozgat ili örneğinden gerçekleştirildiği bu çalışmada şiddetin hem toplumsal yapıdan etkilendiği hem de toplumsal yapıyı etkilemesinden yola çıkılmıştır. En temel insan hakları olan eğitim hakkı, sağlıklı yaşama hakkı, üretime katılma yani çalışma hakkı, ihmal ve istismardan korunma haklarının kadınların ellerinden alınması aynı zamanda kendi kısır döngüsünü de ne yazık ki yaratmaktadır. Örneklendirecek olursak; eğitim alamayan kadın, üretime katılamamakta bağımsız hareket edemeyip aktif özne olamamakta, sunulan koşullara uyum sağlamak zorunda kalmakta ve çeşitli süreçlerle (şiddette bir boyutu türleriyle birlikte) sağlıklı yaşam hakkı dahi elinden alınmaktadır. Kamusal alanda varlık gösteremeyen, özel alana hapsolan kadınların sayısal çoğunlukta olduğu toplumlarda erkeğin baskın olduğu sosyal yapıyı inşa etmektedir. Erkeğin baskın olduğu sosyal yapının sonucu olarak ortaya çıkan şiddetin fiziksel, duygusal, cinsel ve ekonomik vb. türleriyle sadece kadınlar üzerinde değil aileler, çocuklar ve toplumda yarattığı etkilerle devamlılığını sağlaması da söz konusudur.

Modern bilinç ve kültürün gelişmesiyle birlikte kadının görünürlük, inisiyatif alma ve özgürlük konumunda olumlu gelişmeler kaydedilirken, geleneksel/ataerkil toplum yapısı özelliğiyle Yozgat'ta kadınlar bu alanlarda daha edilgen durumdadır. Şiddet dolayısıyla kamu kurumlarına başvuran kadın sayısının az olması da bir sürecin bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

Bu kısır döngünün sonlanması ancak eşitlik içeren uygulamaların hayata geçirilmesiyle mümkündür. Şiddeti besleyen süreçleri tespit ederek bu alanlara yerel ve genel düzlemde müdahale ederek sonlandırmayı hedefleyen çalışmalar yapılmaktadır. ASPB Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından yürütülen “Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi” kapsamında il düzeyinde kadına yönelik şiddetle mücadelede görev alan kurum ve kuruluşların üzerine düşen sorumlulukların belirlenmesi amacıyla 26 Proje ilinde 2017-2020 yıllarını kapsayan “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Eylem Planları” güzel bir örnektir. Ulusal Eylem Planı perspektifinden hazırlanan İl Eylem Planları kadına yönelik şiddetle mücadele alanında il düzeyinde önemli rehber niteliği taşıyacak olup, Ulusal Eylem Planı'nın yerel düzeyde uygulanmasında ve izlenmesinde önemli bir araç olması hedeflenmektedir. Bu çalışma kamu kurumları aracılığıyla kadına yönelik şiddet konusunda gerçekleştirilmiş olması bakımından önem taşımaktadır.

Kadın sığınma evlerinin kapsamının ve sayısının genişletilmesi, toplumsal cinsiyet kotaları düzenlenerek mecliste kadın oranının artırılması kadınların karar mekanizmalarında yer almalarına katkı sağlaması açısından önemlidir. Kadına karşı şiddet araştırmalarında en önemli problemlerden biri yeterli veriye ulaşılamıyor olmasıdır. İlgili kamu ve özel kuruluşların daha sistematik çalışması gerektiğini göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Acar H. (2013). Sosyal Hizmet Temelleri ve Uygulama Alanları. Ankara: Maya Akademi Yayınları.
- Acet, M. (2005). Sporda Saldırganlık ve Şiddet. İstanbul: Morpa Kültür Yay.
- Akkaş, İ ve Uyanık, Z. (2016). Kadına Yönelik Şiddet. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(1).
- Altınay, G. A. ve Arat, Y. (2007). Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet. Punto Baskı: İstanbul.
- Ayan, S. (2007). Aile İçinde Çocuğa Yönelik Şiddet, (Sivas İlköğretim İkinci Kademe Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme), Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Sivas.
- Aziz, A. (1993). Toplumda Kadın: Kadın, Şiddet ve İletişim. I. Ulusal Sosyoloji Bildirileri Kongresi.
- Backman, Carl W. ve Secord, Paul F.(1974), “Social Psychology”. 2nd Ed. Mcgraw Hill Tokyo.
- Bancroft, L. ve Silverman, J. G. (2002). The Batterer as Parent: Addressing the Impact of Domestic Violence on Family Dynamics. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Başar, F. ve Demirci, N. (2015). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ve Şiddet. KASHED, 2(1).
- Bilgel N, Orhan H. (2006). Aile içi Şiddet. Bursa: Medikal Tıp Kitabevi.
- Bulut, İ. (2000). Yozgat’ın Nüfus Coğrafyası Özellikleri.
- Çatalbaş, F. (2016). Yozgat Şehir Merkezinin Başlıca Kentleşme Sorunları ve Çözüm Önerileri. Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 32(1).
- DeKeseredy, W. ve Swartz, M.D. (2011). Theoretical and Definitional Issues in Violence Against Women. Schwartz, M.D. Renzetti, Edleson, J.L.,& Bergen, R.K. (Eds.) içinde Sourcebook on Violence Against Women. Sage, California.

Dindaş, H. (2008). Kadına Yönelik Eş Şiddetinin Sosyoekonomik Durum ve Yaşam Kalitesi İle İlişkisi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Donovan, J. (2013). Feminist Teori. (Çev. A. Bora, M. Gevrek, & F. Sayılan), İstanbul: İletişim Yayınları.

Gençer, A. Onat, T. vd. (2018). Yozgat'ta Gebelere Yönelik Şiddet Yaygınlığı. Bozok Tıp Dergisi, 8(2):59-64.

Gök, M. (2016). Kadına Yönelik Şiddetin Kuramsal Temelleri ve Çözüm Önerileri. Turkish Studies Dergisi, 11(2).

Gökkaya, B. V. (2014). Cam Tavan, Kadın ve Ekonomik Şiddet. The Journal of Academic Social Science Studies, 26(2), 371-383.

Gülbahar, S. (2011). Toplumsal Cinsiyet ve Şiddet. II. Hukukun Gençleri Sempozyumu "Şiddet Döngüsünü Kırmada Hukukun Rolü" Bildiri Metni, İstanbul.

Hooks, B. (2000). Feminism Is For Everybody Passionate Politics. Cambridge- MA: South End Press.

İşleğen, Y. (2002). Kadına Yönelik Şiddete Jinekolojik Yaklaşım. Kadına Yönelik Şiddet ve Hekimlik Sempozyum Kitabı, Ankara.

Kan, Ç. (2018). Kadına Yönelik Aile İçi Psikolojik Şiddet ve Toplumsal Hukuki Kodları. (Ed. Mehmet Gür, Mehmet Şamil Güneş, Ömer Bilen, İç: Aile Eksenli Şiddetten Sosyal Travmalara. Samsun Valiliği Bilim Kültür Hizmeti.

Kara, M. (2019). Yozgat Ekonomik Görünüm Raporu. Yozgat Odalar Borsalar Birliği.

Kaştan, Y. (2016). DPT Sonrası Yozgat'ın Sosyo-Ekonomik Gelişimi.

Kızmaz, Z. (2006). Şiddetin Sosyo-Kültürel Kaynakları Üzerine Sosyolojik Bir Yaklaşım. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16(2).

Kocacık, F. ve Çağlayandereli, M. (2009). Ailede Kadına Yönelik Şiddet: Denizli İli Örneği. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 6(2).

Koç, S. ve Can, M. (2010). Birinci Basamakta Adli Tıp. İstanbul Tabip Odası, 2. Baskı.

Özerkmen, N. ve Gölbaşı, H. (2010). Toplumsal Bir Olgu Olarak Şiddet. Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, Sayı:15.

Özmen, S. (2004). Aile içi Öfke ve Saldırganlığın Yansımaları. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 37.

Page, A.Z., İnce, M. (2008). “Aile İçi Şiddet Konusunda Bir Derleme”, Türk Psikoloji Yazıları, 11(22).

Pakdemirli, M. N. (2015). “Kadın Sömürüsünün Temelleri: Gelenek, Din ve Eğitim Bağlamında Bir Değerlendirme” (içinde Kadın Bedeni ve İstismarı). İstanbul: Kolektif Opsiyon Yayınları.

Scully, D. (1994), Tecavüz: Cinsel Şiddeti Anlamak. İstanbul: Metis Yay.

Subaşı, N., Akın, A. (2003). “Kadına Yönelik Şiddet; Nedenleri ve Sonuçları”, (içinde) Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları.

Üstünel, A. Ö., Sakallı, A. E., Büyükgöze, S., Canbolat, T., ve Güreli, Z. (2017). Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede “İyi”Uygulamalar. İstanbul: Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı.

Yanık, A., Hanbaba, Z. vd. (2014). Kadına Yönelik Şiddet Davranışlarının Değerlendirilmesi: Türkiye’den Kanıt. Electronic Journal of Vocational Colleges. (4).

Rapor ve Projeler

İŞKUR (2013). Yozgat İşgücü Piyasası Analizi Raporu.

İŞKUR (2019). Yozgat İşgücü Piyasası Araştırma Raporu.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2016). Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2016-2020), Ankara.

ORAN, Planlama Birimi (2011a). Yozgat Turizm ve Sosyal Altyapı Sektörel Çalışma Grubu Raporu.

Owen, K. F. ve Owen, W.D. (2008). Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Raporu. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.

İnternet Kaynakları

Url 1: Özçelik, E. (2015). Şiddete Maruz Kalan Kadınların Toplumsal Entegrasyonda Yaşanan Zorlukları. Erişim tarihi: 23.03.2020
(<http://www.umut.org.tr/userfiles/files/PDFler/Esin%20O%CC%88zc%CC%A7elik.pdf>)